

EIROPA KRUSTCELĒS

Sieviešu vienlīdzīga līdzdalība visos
līmeņos - priekšnosacījumi mieram,
labklājībai un sociālajām pārmaiņām

#FeministEurope #Elections2024

Eiropas Sieviešu lobija manifests

Sieviešu tiesību un līdzdalības nodrošināšana un uzlabošana,
izmantojot funkcionējošus institucionalizētus mehānismus

SATURS

Kopsavilkums	3
Manifests	5
Sieviešu tiesību ilgtspējīga nodrošināšana un sieviešu stāvokļa uzlabošana, izmantojot institucionalizētus mehānismus / Paritātes demokrātijas un sieviešu vienlīdzīgas pārstāvības īstenošana	8
Iestāšanās par sieviešu ekonomisko neatkarību ceļā uz feministisku ekonomikas modeli / Visu veidu patriarhālās sistēmas veicinātās vardarbības pret sievietēm un meitenēm izbeigšana	9
Neoliberālās un patriarhālās sieviešu un meiteņu ķermeņa izmantošanas izbeigšana Sieviešu tiesību lemt par savu ķermeni garantēšana	10
Sieviešu iekļaušana miera veidošanā Sievietes kā zaļās un digitālās pārkārtošanās neatņemama sastāvdaļa	11
Nobeiguma piezīmes	12
Pateicības, informācija un papildu resursi	13

Neskatoties uz ievērojamiem panākumiem sieviešu un meiteņu tiesību aizsardzības jomā Eiropā, nesenie notikumi atkal apliecina, ka krīzes nesamērīgi ietekmē sievietes un meitenes, kā arī sieviešu tiesību organizācijas.

Eiropas Savienībā katra trešā sieviete ir cietusi no fiziskas un/vai seksuālas vardarbības un katra otrā sieviete ir piedzīvojuši seksuālu uzbrūkšanos no 15 gadu vecuma.

Eiropā novērojama atpakaļejoša tendence. Dzimumu stereotipi un patriarhālās vērtības mūsu sabiedrībā joprojām plaukst. Sievietes tiek novirzītas uz neapmaksāto vai nepietiekami apmaksāto un neatzīto ģimenes lomu, strauji pieaugošais seksisms atņem sievietēm vienlīdzīgas iespējas un tiesības visās dzīves jomās. Dažas no vissvarīgākajām un vissmagāk izcīnītajām sieviešu un meiteņu tiesībām ir atsauktas; mūsdienā Eiropā sievietes joprojām mirst likumīga aborta nepieejamības dēļ vai arī viņas nogalina dzimumpartneri vai ģimenes locekļi!

TIKAL 33,4%
ES MINISTRU IR SIEVIETES²

Mēs vēlamies Eiropu, kurā visām sievietēm un meitenēm ir vienlīdzīgas tiesības un vienlīdzīgas līdzdalības iespējas visās jomās un visos sabiedrības līmeņos un kurā viņas netiek nekādā veidā apspiestas un izmantotas.

Vidējā no dzimuma atkarīgā pensiju apmēra atšķirība Eiropā ir **30%**

Lai īstenotu Eiropas miera, demokrātijas, iekļaušanas, vienlīdzības un solidaritātes mērķus, sieviešu un meiteņu tiesību izvirzīšana Eiropas politiku izstrādes pamatā ir obligāta.

Mēs aicinām ES valstu lēmumu pieņēmējus nodrošināt līdzekļus un veikt saistošus pasākumus, lai:

- ✓ **Sasniegtu paritātes demokrātiju un sieviešu vienlīdzīgu pārstāvību;**
- ✓ **Iestātos par sieviešu ekonomisko neatkarību attiecībā uz feministisku ekonomikas modeli;**
- ✓ **Izbeigtu visu veidu patriarhālās sistēmas veicināto vardarbību pret sievietēm un meitenēm;**
- ✓ **Izbeigtu neolibērālo un patriarhālo sieviešu un meiteņu ķermeņa izmantošanu;**
- ✓ **Garantētu sievietes ķermeņa autonomiju;**
- ✓ **Iekļautu sieviešu balsis miera veidošanā;**
- ✓ **Padarītu sievietes par zaļās un digitālās pārkārtošanās neatņemamu sastāvdaļu.**

LAI UZZINĀTU VAIRĀK PAR TO, KĀ JŪS VARAT PALĪDZĒT ĪSTENOT sieviešu un vīriešu patiesu līdztiesību Eiropā, lasiet mūsu turpmāk sniegto manifesta pilno versiju.

Eiropas Savienībai jāveic turpmāk norādītie pasākumi:

- Aktīvi jāatbalsta sieviešu tiesību organizācijas, tostarp ar finanšu resursiem un drošām telpām;
- Jāpieņem dzimumu līdztiesības ieviešanas stratēģija, tostarp dzimumu līdztiesības principa ievērošanu budžeta plānošanā, ko piemērot visos ES politiskajos instrumentos, īpašu uzmanību pievēršot tādām nozīmīgām pārmaiņām kā digitālā un zaļā pārkārtošanās;
- Jānodrošina vienlīdzīga sieviešu un vīriešu pārstāvība politisko lēmumu pieņemšanā kā 50/50 katra dzimuma pārstāvību jebkurā ES lēmējīestādē, tostarp ES "vadošajos amatos";
- 2021.–2027. gada daudzgadu finanšu shēmas (DFS) 2023. gada vidusposma pārskata laikā jāveic dzimumu līdztiesības budžeta analīze;
- Nekavējoties jāpieņem Direktīva par vardarbību pret sievietēm un vardarbību ģimenē, tostarp tās noteikumi par seksuālu izmantošanu un kibervardarbību pret sievietēm;
- Jāierosina iekļaut vardarbību pret sievietēm un meitenēm eironozieģumu sarakstā, lai nodrošinātu visaptveroša ES tiesiskā regulējuma, kas attiecas uz visu veidu vardarbību pret sievietēm un meitenēm, pabeigšanu;
- Jāpieņem vienlīdzības modelis ES līmenī un saskaņoti ES tiesību akti saskaņā ar gala pieprasījuma pieeju;
- Jāatzīst seksuālā un reproduktīvā veselība un tiesības (SRHR), tostarp tiesības uz drošiem abortiem, kā daļu no sieviešu un meiteņu cilvēktiesībām un jāiekļauj tās Eiropas Pamattiesību hartā;
- Pilnībā jāīsteno ANO Drošības padomes Rezolūcija Nr. 1325 un visa programma par sievietēm, mieru un drošību;
- Plānojot klimata politiku un noteikumus, sistemātiski jāpiemēro integrētā pieeja dzimumu līdztiesībai un jāizmanto starptarņu pieeja;

ES dalībvalstīm jāveic turpmāk norādītie pasākumi:

- Jāpieņem saistoši tiesību akti par kvotām un kodētiem sarakstiem atkarībā no vēlēšanu sistēmas, lai panāktu paritāti ievēlējamiem pārstāvjiem ar politisko lēmumu pieņemšanu saistītos amatos;
- Jāveido, jāiegulda un jāuztur pieejamas, cenas ziņā pieņemamas un augstas kvalitātes aprūpes infrastruktūras un pakalpojumi, ievērojot cilvēktiesības un dzīves cikla pieeju, lai apmierinātu aprūpes vajadzības katrā posmā;
- Jānodrošina sievietēm piekļuve pienācīgas kvalitātes darbam, tostarp pienācīgi ienākumi, vienlīdzīgs atalgojums, drošība, personīgā attīstība un atbilstoša sociālā aizsardzība, īpašu uzmanību pievēršot sievietēm ar augstāku bezdarba līmeni un zemāko atalgojumu, piemēram, sievietēm ar invaliditāti, migrantēm, vecāka gadagājuma sievietēm un sievietēm, kuras dzīvo lauku apvidos;
- Jāsniedz visiem bezmaksas un viegli pieejamu atbalstu, kas ir pielāgots pret sievietēm un meitenēm vērstas vardarbības upuru vajadzībām, tostarp sievietēm ar invaliditāti, sievietēm, kuras dzīvo lauku apvidos, migrantēm, kuras ir bezpajumtnieces;
- Jāsniedz efektīvs atbalsts sievietēm, kuras cietušas no seksuālās izmantošanas, īstenojot pārtraukšanas programmas, tostarp juridiskais, veselības, mājokļu un nodarbinātības atbalsts;
- Jāgarantē iespēja visām sievietēm droši, legāli un bez maksas veikt abortu neatkarīgi no apstākļiem, īpašu uzmanību pievēršot mazākumgrupu, piemēram, emigrējušu sieviešu vai sieviešu ar invaliditāti, vajadzībām;
- Skolu mācību programmās jāiekļauj vispusīgas attiecību mācīšanas un dzimumaudzināšanas programmas, kuru pamatā ir autonomija, cieņa, savstarpēja sadarbība, piekrišana, drošas un patīkamas dzimumattiecības un dzimumu stereotipu izskaušana, vardarbības pornogrāfijā, objektivizācijas un pornifikācijas realitāte;
- Jāattīsta specializēti atbalsta pakalpojumi visām sievietēm un meitenēm, kuras karadarbības dēļ ir pametušas savu valsti, tostarp vispārēja piekļuve juridiskajiem, medicīniskajiem, psihosociālajiem un seksuālās un reproduktīvās veselības aprūpes pakalpojumiem, kas ir pilnībā pieejami un pielāgoti sievietēm ar invaliditāti, vecāka gadagājuma sievietēm, kā arī sievietēm un meitenēm no valodas un kultūras ziņā dažādiem sabiedrības slāņiem;
- Jāizmanto zaļās pārkārtošanās iespēja, lai risinātu no dzimuma atkarīgas darba samaksas, nodarbinātības, ilgtermiņa ienākumu un pensiju atšķirības un garantētu sieviešu ekonomisko neatkarību.

**IZMANTOSIM 2024 GADA ES VĒLĒŠANAS, LAI
SIEVIEŠU TIESĪBAS UN SIEVIEŠU UN VĪRIEŠU
LĪDZTIESĪBA BŪTU ES PAMATĀ!**

**MŪSU AICINĀJUMI **

Pēc 2019. gada ES vēlēšanām Eiropas Parlamentā bija tikai 17 sievietes no etniskajām minoritātēm, kas veido tikai

2,4%

no kopējā deputātu skaita¹³

Covid-19 pandēmijas pirmā viļņa laikā sievietes mājāsaimniecībai un ēdiena pagatavošanai veltīja

18,6 stundas

nedēļā, salīdzinot ar vīriešiem, kuri tam veltīja

12,1 stundu¹⁴

TIKAI 33,4%
ES MINISTRU IR SIEVIETES¹²

Manifests

Eiropas Komisijas pirmā sieviete prezidente ar savu vēsturisko kabinetu, ko veido komisāru komanda ar gandrīz 50/50 dzimumu līdzsvaru, līdztiesības komisāra iecelšana, ilgi gaidītās **Direktīvas par sievietēm uzņēmumu valdēs** pieņemšana, **Direktīva par darba samaksas pārredzamību**, kā arī **Eiropas Komisijas priekšlikums Direktīvai par vardarbību pret sievietēm un vardarbību ģimenē**: šie ir daži no nesenantiem **nozīmīgajiem panākumiem** attiecībā uz sieviešu tiesībām un visiem cilvēkiem Eiropā

Tomēr, ņemot vērā daudzos izaicinājumus – Covid-19 pandēmiju, Krievijas iebrukumu Ukrainā, enerģētikas krīzi, klimata krīzi un dabas katastrofas, strauji augošo inflāciju, sieviešu tiesību iespēju mazināšanos un ierobežotos resursus –, sievietes un sieviešu tiesību organizācijas ir atkal tikušas nopietni un nesamērīgi ietekmētas, un ir vērojama sieviešu kā īpašu politisko subjektu vājināšanās. **Nepieciešama stingra apņemšanās sieviešu un meiteņu tiesības izvirzīt Eiropas politikas centrā.**

Pirmo reizi desmit gadu laikā ir palielinājusies dzimumu nevienlīdzība nodarbinātības, izglītības, veselības stāvokļa un veselības aprūpes pakalpojumu pieejamības jomā.⁴ Tradicionālās lomas, kuru pamatā ir dzimumu stereotipi un patriarhālās vērtības, mūsu sabiedrībā pieaug, novirzot sievietes uz neapmaksāto vai nepietiekami apmaksāto un neatzīto ģimenes lomu un uzliekot lielu slogu sieviešu vienlīdzīgai dalībai politiskajā telpā un oficiālajā darba tirgū. Seksisma izplatības rezultātā joprojām tiek apspiestas un noraidītas sievietes un meitenes, sievietes tiek nostādītas pakļautās lomā un kavētas sieviešu un meiteņu vienlīdzīgas iespējas un pilnvaras visās jomās. Satraucoši pieaugot atšķirībām starp ES dalībvalstīm, **Eiropā ir sākusies šausminoša atpakaļejoša tendence.** Dažas no vissvarīgākajām un vissmagāk izcīnītajām sieviešu un meiteņu tiesībām ir atsauktas. Ir šausminoši, ka mūsdienu Eiropā **sievietes joprojām mirst likumīga aborta nepieejamības dēļ**, piemēram, Polijā, kur šo pamattiesību faktiskais aizliegums ir izraisījis vismaz sešu sieviešu nāvi.⁵ Saskaņā ar CEDAW pārskata rezultātiem, daudzas valstis arī neatļauj piekļuvi seksuālās un reproduktīvās veselības un tiesību pakalpojumiem⁶ minoritāšu grupu pārstāvēm,⁷ tostarp sievietēm ar invaliditāti, patvēruma meklētājām un migrantēm.⁸ Neviena valsts nav pasargāta no pretreakcijas pret sieviešu tiesībām. Piemēram, Francijā **2021. gadā 113 sievietes nogalināja viņu (bijušie) partneri**, savukārt **2020. gadā Eiropā aptuveni 2600 sieviešu nogalināja viņu dzimumpartneri vai ģimenes locekļi.**¹⁰ Neraugoties uz **ES juridisko pienākumu īstenot sieviešu un vīriešu līdztiesību, kā arī ieviest dzimumu līdztiesību, t. i., piemērot dzimuma perspektīvas integrāšanu visās politikas jomās**, sieviešu pamattiesības vēl jāīsteno praksē.

Eiropā katru nedēļu no vīriešu vardarbības ģimenē mirst

50
sievietes¹¹

ES sievietes vidēji stundā nopelna par

12,7%

mazāk nekā vīrieši¹⁵

Vidējā no dzimuma atkarīgā pensiju apmēra atšķirība Eiropā ir

30%

kas ietekmē sieviešu ekonomisko neatkarību un nodrošinātas vecumdienas¹⁶

Mēs vēlamies sasniegt turpmāk minēto

Eiropu, kurā sievietēm un meitenēm visā to daudzveidībā ir vienlīdzīgas tiesības un vienlīdzīga līdzdalība visās jomās un visos sabiedrības līmeņos; kurā sievietes netiek nekādā veidā apspiestas un izmantotas. Šāda Eiropa būtu ieguvums visai Eiropas sabiedrībai, jo:

- Palielinātu Eiropas iestāžu leģitimitāti un pārstāvību;
- Veicinātu demokrātiskās plaisas mazināšanu starp ES un tās pilsoņiem, jo īpaši sievietēm un meitenēm;
- Uzlabotu ES politiku efektivitāti un reaģētspēju;
- Radītu labklājību: dzimumu līdztiesības uzlabošana līdz 2050. gadam ES palielinātu IKP uz vienu iedzīvotāju no 6,1 uz 9,6 procentu punktiem, kas ir no 1,95 uz 3,15 triljoniem eiro;¹⁷
- Kāpinātu nodarbinātības līmeni: vienlīdzīgas iespējas STEM izglītībā un līdz 2050. gadam darba tirgū izraisītu ES nodarbinātības līmeņa pieaugumu no 2,1 līdz 3,5 procentpunktiem.¹⁸

Mēs aicinām rīkoties saskaņā ar turpmāk minēto

- **Kandidātus** – savās kampaņās pievērsties sieviešu un meiteņu reālās dzīves problēmu daudzveidībai un pēc ievēlēšanas iekļaut sieviešu tiesības starp politiskās darba kārtības prioritātēm!
- **Eiropas un valsts līmeņa politiskās partijas un Eiropas politiskās grupas** – savās programmās iekļaut integrētu pieeju dzimumu līdztiesībai un dzimumu līdztiesības principa ievērošanu budžeta plānošanā!
- **Plašsaziņas līdzekļus** – sniegt vēlētājiem objektīvu, neatkarīgu, pilnīgu informāciju un visaptverošu priekšstatu par viņu iespējām, dodot vienlīdzīgu platformu gan sieviešu, gan vīriešu kandidātiem; palielināt sieviešu tiesību tēmu atspoguļojumu un uz visiem laikiem atņemt dzimumu stereotipus un sieviešu kā objektu atspoguļojumu!
- **Vēlētājus** – iesaistīties, novērtēt kandidātu sasniegumus un apņemšanos panākt uzlabojumus sieviešu tiesību jomā un balsot par feministu līderēm!
- **ES iestādes** – nodrošināt un uzņemties atbildību par demokrātiski godīgiem un vienlīdzīgiem vēlēšanu procesiem sieviešu un vīriešu kandidātiem, lai viņi būtu vienlīdz droši un tiktu laipni aicināti izmantot visus publiskos forumus, kur sazināties ar vēlētājiem, neriskējot saskarties ar dezinformāciju par ar dzimumu saistītiem aspektiem vai seksuālu uzmākšanos gan tiešsaistē, gan bezsaistē.

Tikai kopā, neatstājot novārtā nevienu sievieti un meiteni, mēs varam veiksmīgi stāties pretī esošajiem izaicinājumiem. Sievietes ir ne tikai vairāk nekā puse iedzīvotāju, bet arī galvenās pārmaiņu veicinātājas; tāpēc sievietēm ir jābūt brīvām un pilnvarotām iesaistīties visās dzīves jomās, visos līmeņos, tostarp aktīvi piedalīties politiskajā dzīvē, balsojot, piederot demokrātiskiem mehānismiem utt. Ar sieviešu iekļaušanu un zināšanām mēs varam atrast piemērotus risinājumus un īstenot sociāli, ekonomiski un vides ziņā taisnīgu pāreju. ES 2024. gada vēlēšanas būs pagrieziena punkts sievietēm un meitenēm Eiropā. Eiropas miera, demokrātijas, iekļaušanas, vienlīdzības un solidaritātes projektam – uzņemsimies atbildību kopā!

2024. GADA ES VĒLĒŠANAS BŪS
PAGRIEZIENA PUNKTS

**UZNEMSIMIES
ATBILDĪBU VISI
KOPĀ!**

SIEVIEŠU TIESĪBU ILGTSPĒJĪGA NODROŠINĀŠANA UN UZLABOŠANA, IZMANTOJOT INSTITUCIONALIZĒTUS MEHĀNISMUS

Esošā nevienlīdzība dziļi sakņojas nevienlīdzīgās varas attiecībās starp sievietēm un vīriešiem, un to pastiprina sieviešu tiesību iespēju mazināšanās un maldīgais priekšstats, ka likumdošanā panāktā vienlīdzība nodrošina patiesu dzimumu līdztiesību. “Dabisks” progress nebūs efektīvs sieviešu un vīriešu līdztiesības īstenošanā – ir jābūt aktīviem.

Mēs aicinām ES lēmumu pieņēmējus nākotnē:

- Pieņemt dzimumu līdztiesības ieviešanas stratēģiju, tostarp dzimumu līdztiesības principa ievērošanu budžeta plānošanā, ko piemērot visos ES politiskajos instrumentos, īpašu uzmanību pievēršot tādām nozīmīgām pārmaiņām kā digitālā un zaļā pārkārtošanās;
- Novērtēt Dzimumu līdztiesības stratēģiju 2020.–2025. gadam, rezultātus iekļaut Dzimumu līdztiesības stratēģijā 2.0 2025.–2030. gadam un šajā stratēģijā iekļaut īpaši tam paredzētu budžetu;
- Izveidot ES Padomes sastāvu sieviešu tiesību un dzimumu līdztiesības jautājumos;
- Aktīvi atbalstīt sieviešu tiesību organizācijas, tostarp ar finanšu resursiem un drošām telpām;
- Iecelt ES komisāru, kurš atbild vienīgi par sieviešu tiesībām un dzimumu līdztiesību, kā arī par dzimumu līdztiesības integrētās pieejas ieviešanu visos portfeļos kopā ar visiem pārējiem komisāriem;
- Veikt vērienīgus pasākumus, lai izskaustu dzimumu stereotipus, seksismu, seksisma motivētas naida runas un to ietekmi uz visiem mūsu sabiedrības sektoriem, tostarp plašsaziņas līdzekļiem, tiešsaisti, izglītību, darba tirgu; īpaša uzmanība ir jāpievērš mītiem un dezinformācijai par sievietēm no minoritāšu grupām un krustenisko diskrimināciju, ar kuru viņas saskaras arī citu iemeslu dēļ, piemēram, invaliditātes, etniskās piederības, vecuma un seksuālās orientācijas un statusa dēļ.

PARITĀTES DEMOKRĀTIJAS UN SIEVIEŠU VIENLĪDZĪGAS PĀRSTĀVĪBAS ĪSTENOŠANA

Sievietes nav minoritāte; viņas pārstāv vairāk nekā pusi iedzīvotāju. Sievietes nav viendabīga grupa, viņu reālā dzīves pieredze ir daudzu faktoru apvienojums. Tāpēc daudzveidīga un vienlīdzīga sieviešu pārstāvība politiskajā, sociālajā un ekonomiskajā jomā ir būtiska Eiropas demokrātijai.

Mūsu aicinājumi Eiropas Savienībai:

- Noteikt obligātu paritāti ES vēlēšanu kandidātu sarakstos;
- Nodrošināt sieviešu kandidātu iekļaušanu vietās, kas tiks ievēlētas, ES vēlēšanu sarakstos, nosakot obligātu kvotu un metožu izmantošanu sieviešu un vīriešu kandidātu maiņai, piemēram, kodētus sarakstus;
- Nodrošināt vienlīdzīgu sieviešu un vīriešu pārstāvību politisko lēmumu pieņemšanā kā 50/50 katra dzimuma pārstāvību jebkurā ES lēmējestādē, tostarp ES “vadošajos amatos”;
- Skaidri norādīt politiskām partijām pienākumu par vadošajiem kandidātiem ES vēlēšanu sarakstos izvirzīt gan sievieti, gan vīrieti.

Mūsu aicinājumi ES dalībvalstīm:

- Ieteikt komisāru kandidātus tā, lai tiktu nodrošināta vienlīdzīga sieviešu un vīriešu pārstāvība starp Eiropas Komisijas locekļiem;
- Pieņemt saistošus tiesību aktus par kvotām un kodētiem sarakstiem, atkarībā no vēlēšanu sistēmas, lai panāktu paritāti ievēlējamiem pārstāvjiem ar politisko lēmumu pieņemšanu saistītos amatos;
- Nodrošināt tiesības vēlēties, kandidēt vēlēšanās un līdzdalību demokrātiskajā dzīvē visām sievietēm, tostarp sievietēm ar invaliditāti, kurām pašlaik joprojām ir atņemtas šīs pamata tiesības un/vai kuras saskaras ar papildu šķēršļiem šajā procesā;
- Pieņemt, atbilstoši īstenot un finansēt saistošus pasākumus, lai garantētu sieviešu drošību, iesaistoties publiskajā tiešsaistes vai fiziskajā telpā;
- Nodrošināt ātru Direktīvas par sievietēm uzņēmumu valdēs īstenošanu, lai uzlabotu sieviešu un vīriešu vienlīdzīgu pārstāvniecību ar lēmumu pieņemšanu saistītos amatos ekonomikas nozarē.

Uzzināt vairāk

ĪESTĀŠANĀS PAR SIEVIEŠU EKONOMISKO NEATKARĪBU ATTIECĪBĀ UZ FEMINISTISKU EKONOMIKAS MODELI

Mums ir jāpieņem **feministisks ekonomikas modelis**, kas ietverts **ekonomiskajā taisnīgumā, sociālajā taisnīgumā un vides taisnīgumā** un kas **atzīst aprūpi par mūsu sabiedrības mugurkaulu**. Mums ir jāiegulda līdzekļi, lai novērstu nabadzības feminizāciju, kas īpaši skar atstumtākās sievietes, jo viņas ir piedzīvojušas dažādu veidu diskrimināciju.

Mūsu aicinājumi Eiropas Savienībai:

- Integrēt **dzimumu perspektīvu fiskālajā, ekonomikas, nodarbinātības un sociālajā politikā;**
- Nodrošināt, ka **Eiropas Aprūpes stratēģija** ir iekļauta cilvēktiesību sistēmā, tajā tiek izmantota visaptveroša dzīves cikla pieeja, atzīstot, ka aprūpe ir būtiska mūsu ekonomikas sastāvdaļa;
- Sniegties tālāk par šo stratēģiju, lai izveidotu **vienošanos par aprūpi Eiropā**, kas ir līdzvērtīga Eiropas zaļajam kursam un Digitalizācijas programmai, – ar tiem līdzīgiem iezīmētiem ieguldījumiem;
- **2021.–2027. gada daudzgadu finanšu shēmas (DFS) 2023.** gada vidusposma pārskata laikā veikt **dzimumu līdztiesības budžeta analīzi un integrēt dzimumu līdztiesības budžeta plānošanu nākamajā 2027.–2033. gada DFS;**
- Izveidot ES mēroga izmēģinājuma projektu, par mērķiem izvirzot **dzimumu līdztiesību, pieņemot budžeta lēmumus**, un uzraudzīt tā īstenošanu un rezultātus, izveidojot **īpašu darba grupu;**
- Pieņemt **Eiropas mērķus attiecībā uz aprūpes atbalstu un pakalpojumiem, atzīstot visu sieviešu, tostarp gados vecāku sieviešu un sieviešu ar invaliditāti, aprūpētāju lomu.**

Mūsu aicinājumi ES dalībvalstīm:

- Veidot, ieguldīt un uzturēt **pieejamas, cenas ziņā pieņemamas un augstas kvalitātes aprūpes infrastruktūras un pakalpojumus, ievērojot cilvēktiesības un dzīves cikla pieeju, lai apmierinātu aprūpes vajadzības katrā posmā;**
- Nodrošināt **sievietēm piekļuvi pienācīgas kvalitātes darbam, tostarp pienācīgus ienākumus, vienlīdzīgu atalgojumu, drošību, personīgo attīstību un atbilstošu sociālo aizsardzību, īpašu uzmanību pievēršot sievietēm ar augstāku bezdarba līmeni un zemāko atalgojumu, piemēram, sievietēm ar invaliditāti, migrantēm, vecāka gadagājuma sievietēm un sievietēm, kuras dzīvo lauku apvidos;**
- Garantēt **sociālo tiesību individualizāciju** un (progresīvu) **nodokļu piemērošanu** privātpersonām;
- Sistemātiski veikt **ekonomikas un sociālās politikas dzimumu novērtējumu**, lai risinātu nabadzības feminizācijas strukturālos cēloņus;
- **Pensiju reformas** kontekstā risināt un novērst pensiju apmēra atšķirības starp dzimumiem.

Uzzināt vairāk

VISU VEIDU PATRIARHĀLĀS SISTĒMAS VEICINĀTĀS VARDARBĪBAS PRET SIEVIETĒM UN MEITENĒM IZBEIGŠANA

Vardarbība pret sievietēm un meitenēm (VAWG) ir izplatītākais sieviešu cilvēktiesību pārkāpums. Vīriešu vardarbība ir daudzu sieviešu un meiteņu ikdienas realitāte visā Eiropā, un tā ir rupja sieviešu un vīriešu strukturālās nevienlīdzības izpausme. Nav iespējams miers un drošība, kamēr sievietes baidās par drošību savās mājās, darbavietās un sabiedriskajās vietās Eiropā. **ES katrā trešā sievietē ir cietusi no fiziskas un/vai seksuālas vardarbības un katra otrā sievietē ir piedzīvojuši seksuālu uzbrukumu no 15 gadu vecuma.**¹⁹

Mūsu aicinājumi Eiropas Savienībai:

- Nekavējoties pieņemt **Direktīvu par vardarbību pret sievietēm un vardarbību ģimenē, tostarp tās noteikumus par seksuālu izmantošanu un kibervardarbību pret sievietēm;**
- **Pēc ES pievienošanās Stambulas konvencijai iecelt ES koordinātoru visu veidu VAWG izbeigšanai**, kas nodrošina saskaņotību dažādu likumdošanas instrumentu īstenošanā;
- Nodrošināt, ka **ES tiesību aktos tiek pienācīgi aplūkoti visi sieviešu seksuālās izmantošanas veidi**, tostarp prostitūcija un surogātgrūtniecība, kas ir norādītas Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 83. panta 1. punktā minēto "eironozieģumu" kategorijā;
- **Ierosināt iekļaut vardarbību pret sievietēm un meitenēm eironozieģumu sarakstā**, lai nodrošinātu visaptverošu ES tiesiskā regulējuma, kas attiecas uz visu veidu vardarbību pret sievietēm un meitenēm, pabeigšanu.

Mūsu aicinājumi ES dalībvalstīm:

- **Ratificēt un īstenot Stambulas konvenciju tikai un vienīgi pilnā apmērā, neizdarot nekādas atrunas, pievēršoties vardarbībai pret sievietēm un meitenēm kā strukturālam cilvēktiesību pārkāpumam un diskriminācijai un piemērojot dzimumu aspektu visās politikās un praksēs;**
- Nodrošināt **visu vecumu migrantēm un bēglēm tiesību aizsardzību, īpaši piešķirot autonomu iedzīvotāja statusu** – būtu jāizskata ar dzimumu saistīti patvēruma pieteikumi, uzņemšanas procedūras ir jāņem vērā dzimumu atšķirības, un pret sievietēm un meitenēm vērstas vardarbības upuriem ir jāpiemēro nerepatriēšanas princips;
- Pēc pieņemšanas **pilnībā īstenot Direktīvas par vardarbību pret sievietēm un vardarbību ģimenē** noteikumus;
- Sniegt **visiem bezmaksas un viegli pieejamu atbalstu, kas ir pielāgots pret sievietēm vērstas vardarbības un vardarbības ģimenē upuru vajadzībām**, tostarp sievietēm ar invaliditāti, sievietēm, kuras dzīvo lauku apvidos, migrantēm un sievietēm, kuras ir bezpajumtnieces.

Uzzināt vairāk

NEOLIBERĀLAS UN PATRIARHĀLAS SIEVIEŠU UN MEITEŅU KĀRMENĀ IZMANTOŠANAS IZBEIGŠANA

Cilvēku tirdzniecība seksuālas izmantošanas nolūkos joprojām ir visizplatītākais ekspluatācijas veids ES. Lielākā daļa upuru ir sievietes (87%).²⁰ **Cilvēku tirdzniecība seksuālas izmantošanas nolūkā nepastāvētu bez pieprasījuma pēc sievietēm, kas nodarbojas ar prostitūciju:** tāpēc mums ir jāapkaro prostitūcija un seksuāla izmantošana, kas ir vardarbība pret sievietēm un meitenēm.

Mūsu aicinājumi Eiropas Savienībai:

- Pieņemt vienlīdzības modeli ES līmenī un saskaņotus ES tiesību aktus saskaņā ar **gala pieprasījuma pieeju**;
- **Nodrošināt efektīvu Direktīvas 2011/36/ES transponēšanu**, lai apkarotu cilvēku tirdzniecību, īpašu uzmanību pievēršot dzimumu analīzei un tirdzniecībai seksuālas izmantošanas nolūkā;
- Nodrošināt **patstāvīgu pilna laika koordinatoru cilvēku tirdzniecības apkarošanas jomā**, lai nodrošinātu Cilvēku tirdzniecības novēršanas direktīvas īstenošanu un **paplašinātu viņu pilnvaras** pēc tiesību aktu ieviešanas par seksuālo izmantošanu, lai arī uzraudzītu visu ar cilvēku tirdzniecības apkarošanu un sieviešu un bērnu seksuālo izmantošanu saistīto aspektu īstenošanu saskaņā ar LESD 83. panta 1. punktu;
- Nodrošināt **saskanību ar CEDAW** un tās 38. vispārējo ieteikumu visos tiesiskajos regulējumos un atzīt saiknes starp cilvēku tirdzniecību un prostitūciju.

Mūsu aicinājumi ES dalībvalstīm:

- Sniegt efektīvu atbalstu sievietēm, kas cietušas no **seksuālās izmantošanas**, īstenojot pārtraukšanas programmas, tostarp juridisko, veselības, mājokļu un nodarbinātības atbalstu;
- **Atcelt nosacījumu par sankcijas saistību ar faktu, ka cilvēks ir "zinājis"**, ka tiek pakļauts cilvēku tirdzniecībai;
- Attīstīt un finansēt **īpašas infrastruktūras un pakalpojumus, kas pielāgoti no cilvēku tirdzniecības un seksuālas izmantošanas visneaizsargātākajām grupām**, piemēram, sievietēm no minoritāšu grupām, migrantēm, jaunām sievietēm, sievietēm ar invaliditāti, sievietēm, kuras dzīvo trūkumā vai ir pieredzējušas ļaunprātīgu izmantošanu, tostarp **patversmes, palīdzības dienestus un apmācītus speciālistus**.

Uzzināt vairāk

SIEVIEŠU TIESĪBU LEMT PAR SAVU KĀRMENI GARANTĒŠANA

Reproduktīvā piespiešana un drošu un likumīgu abortu liegšana ir vardarbība pret sievietēm un meitenēm.

Mūsu aicinājumi Eiropas Savienībai:

- Atzīt **seksuālo un reproduktīvo veselību un tiesības (SRHR)**, tostarp tiesības uz **drošiem abortiem** kā daļu no **sieviešu un meiteņu cilvēktiesībām** un iekļaut tās Eiropas Pamattiesību hartā.

Mūsu aicinājumi ES dalībvalstīm:

- Garantēt iespēju visām sievietēm **droši, legāli un bez maksas veikt abortu** neatkarīgi no apstākļiem, īpašu uzmanību pievēršot **mazākumgrupu**, piemēram, emigrējušu sieviešu vai sieviešu ar invaliditāti, vajadzībām;
- **Nodrošināt bezmaksas, kvalitatīvu un vienlīdzīgu piekļuvi pilnam kontracepcijas līdzekļu klāstam**, tostarp avārijas kontracepcijas līdzekļiem, un atbalstīt papildu pētījumus, lai samazinātu sieviešu kontracepcijas līdzekļu kaitīgo blakusparādību risku, kā arī **izstrādāt un komercializēt jaunus vīriešu kontracepcijas līdzekļus**;
- Skolu mācību programmās iekļaut **vispusīgas attiecību mācīšanas un dzimumaudzināšanas programmas**, kuru pamatā ir **autonomija, cieņa, savstarpēja sadarbība, piekrišana, drošas un patīkamas dzimumattiecības un dzimumu stereotipu izskaušana, vardarbības pornogrāfijā un sieviešu objektivizācijas un pornifikācijas realitāte**;
- **Novērst, aizliegt un noteikt par krimināli sodāmu sieviešu dzimumorgānu izkropļošanu un piespiešanu veikt citas plānveida operācijas**, kā arī visus citus Stambulas konvencijā ietvertos **ar dzimumu saistītos vardarbības veidus un sieviešu seksuālo un reproduktīvo tiesību ļaunprātīgu izmantošanu**, piemēram, **piespiedu abortu, piespiedu laulības un piespiedu sterilizāciju**, tostarp **sievietēm un meitenēm ar invaliditāti**.

Uzzināt vairāk

SIEVIĒŠU IEKĻAUSĀNA MIERA VEIDOŠANĀ

Sievietes vienmēr pārcieš visu karu un bruņotu konfliktu skaudro realitāti, viņām ir ne tikai nesamērīgā daudzumā jābēg no savas valsts, bet arī viņu ķermeņi ir kaujas lauki, kuros viņu pāridarītāji apgalvo, ka uzvar, ko kārtējo reizi apliecina karš Ukrainā. Tomēr sievietēm joprojām ir būtiska nozīme sabiedrības funkcionēšanas nodrošināšanai kara laikā. **Tāpēc visos ES atbildes pasākumos uz karu un konfliktiem ir jāiekļauj dzimumu līdztiesības dimensija.**

Mūsu aicinājumi Eiropas Savienībai:

- **Pilnībā īstenot ANO Drošības padomes Rezolūciju Nr. 1325** un visu programmu par sievietēm, mieru un drošību;
- Veicināt un veidot budžetu **vidēja un ilgtermiņa miera kultūrai**;
- Nodrošināt **sieviešu tiesību organizāciju un sieviešu iesaistīšanu lēmumu pieņemšanas procesos** (miera sarunas, rekonstrukcija, miera veicināšana utt.);
- **Veikt rekonstrukcijas programmu un politiku dzimumu līdztiesības aspekta auditu/novērtējumu**, lai novērtētu ietekmi uz dzimumu līdztiesību un sieviešu tiesībām un veiktu efektīvu uzraudzību.

Mūsu aicinājumi ES dalībvalstīm:

- Attīstīt **specializētus atbalsta pakalpojumus visām sievietēm un meitenēm, kuras karadarbības dēļ ir pametušas savu valsti**, tostarp vispārēju piekļuvi juridiskajiem, medicīniskajiem, psihosociālajiem un seksuālās un reproduktīvās veselības aprūpes pakalpojumiem, kas ir **pilnībā pieejami un pielāgoti sievietēm ar invaliditāti, vecāka gadagājuma sievietēm, kā arī sievietēm un meitenēm no valodas un kultūras ziņā dažādiem sabiedrības slāņiem**;
- Nodrošināt, **ka atbalsta pakalpojumus sievietēm un meitenēm migrantēm sniedz īpaši apmācīti darbinieki**, jo īpaši saistībā ar vardarbību pret sievietēm, meitenēm un sievietēm, kuras cietušas no seksuālās izmantošanas.

Uzzināt vairāk

SIEVIETES KĀ ZAĻĀS UN DIGITĀLĀS PĀRKĀRTOŠANĀS NEATŅEMAMA SASTĀVDAĻA

Dzimuma, etniskās piederības, rases, invaliditātes un citu faktoru, tostarp globālās sociālās nevienlīdzības ietekmē **klimate pārmaiņas kļūdy par feminisma jautājumu**. Klimata krīze nesamērīgi skar sievietes, un vienlaikus tieši viņas ir **efektīvas pārmaiņu veicinātājas** un ir pilnībā jāiekļauj zaļās pārkārtošanās jprocesos.

Mūsu aicinājumi Eiropas Savienībai:

- Plānojot **klimate politiku un likumus**, sistemātiski **integrēt dzimumu dimensiju un ievērot dažādu sieviešu grupu intereses**;
- Piemērot **dzimumu līdztiesības principu ieguldījumos, plānojot budžetu klimate pārmaiņu novēršanai un ilgtspējīgai attīstībai**.

Mūsu aicinājumi ES dalībvalstīm:

- Palielināt **sieviešu pārstāvību lēmumu pieņemšanā ar klimatu saistītās vietējās pārvaldēs un ministrijās**;
- Aktīvi **novērst enerģētiskās nabadzības eskalāciju**, kas nesamērīgi skar sievietes;
- Izmantot **zaļās pārkārtošanās iespēju, lai risinātu no dzimuma atkarīgas darba samaksas, nodarbinātības, ilgtermiņa ienākumu un pensiju atšķirības un garantētu sieviešu ekonomisko neatkarību**;
- Pilnībā īstenot Sieviešu statusa komisijas vienotos secinājumus par sievietēm, dzimumu un klimatu (E/CN.6/2022/L.7).

Uzzināt vairāk

REFERENCES

- 1 Fundamental Rights Agency, Violence against women: an EU-wide survey, 2014: https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2014-vaw-survey-main-results-apr14_en.pdf
- 2 EIGE 2022 Gender Equality Index
- 3 <https://www.equalpayday.be/europa/>
- 4 EIGE 2022 Gender Equality Index
- 5 <https://www.euractiv.com/section/health-consumers/news/polands-de-facto-abortion-ban-risks-lives-says-mep/>
- 6 https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=INT%2FCEDAW%2FCOC%2FSVN%2F51818&Lang=en
- 7 https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=INT%2FCEDAW%2FCOC%2FHUN%2F51815&Lang=en
- 8 https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=CEDAW%2FC%2FBEL%2FCO%2F8&Lang=en
- 9 <https://www.noustoutes.org/comprendre-les-chiffres/>
- 10 <https://eige.europa.eu/publications/improving-legal-responses-counter-femicide-european-union-perspectives-victims-and-professionals>
- 11 <https://www.womenlobby.org/EWL-unveils-a-new-factsheet-on-violence-against-women>
- 12 EIGE 2022 Gender Equality Index
- 13 https://www.enar-eu.org/wp-content/uploads/2019_06-Racial-diversity-EU-Parliament-elected-MEPs.pdf
- 14 EIGE 2021 Gender Equality Index 2021
- 15 https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/gender-equality/equal-pay/gender-pay-gap-situation-eu_en
- 16 <https://www.equalpayday.be/europa/>
- 17 <https://eige.europa.eu/gender-mainstreaming/policy-areas/economic-and-financial-affairs/economic-benefits-gender-equality>
- 18 EIGE. Economic Benefits of Gender Equality in the European Union Overall economic impacts of gender. Available here: <https://eige.europa.eu/gender-mainstreaming/policy-areas/economic-and-financial-affairs/economic-benefits-gender-equality>
- 19 Fundamental Rights Agency, Violence against women: an EU-wide survey, 2014: https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2014-vaw-survey-main-results-apr14_en.pdf
- 20 EUR-Lex - 52022DC0736 - EN - EUR-Lex (europa.eu)
- 21 <https://www.undocs.org/Home/Mobile?FinalSymbol=E%2FCN.6%2F2022%2FL.7&Language=E&DeviceType=Desktop&LangRequested=False>

**NO JAUNA APLIECINĀSIM STINGRU POLITISKO GRIBU
UN PIEŠKIRSIM IEVĒROJAMUS RESURSUS, LAI
IZPILDĪTU ES SAISTĪBAS SIEVIEŠU UN VĪRIEŠU LĪDZTIESĪBAS JOMĀ!**

PATEICĪBAS

Eiropas Sieviešu lobijs (EWL) vēlas izteikt atzinību dalīborganizācijām par ieguldījumu un sirsnīgi pateikties visiem pārstāvjiem, kuri veltīja laiku, lai sniegtu EWL sekretariātam savas ekspertu zināšanas un atsauksmes, jo īpaši darba grupai "Sievietes politikā".

Redaktores: Jéromine Andolfatto un Mirta Baselovic
Satura veidotājas: Laura Kaun un Konstantina Vardaramatou

Dizains: Esther Rizo Casado

Prezidente: Réka Sáfrány

Ģenerāls sekretāra vietas izpildītāja: Mary Collins

Latvijā: Inete Ielīte, Sieviešu sadarbības tīkla valdes priekšsēdēt'

Šo ziņojumu finansē Eiropas Savienība.

Par šā ziņojuma saturu atbild vienīgi Eiropas Sieviešu lobijs, un tas ne vienmēr atspoguļo Eiropas Savienības viedokli.

Funded by
the European Union

PAR EIROPAS SIEVIEŠU LOBIJU

Eiropas Sieviešu lobijs (ESL) tika dibināts 1990. gadā, un tas ir lielākais Eiropas sieviešu asociāciju tīkls, kas pārstāv vairāk nekā divus tūkstošus organizāciju, kuras ir apvienojušās, lai atbalstītu kopīgu vīziju par feministisku Eiropu. ESL biedri ir nacionālās koordinācijas 26 ES dalībvalstīs, trīs ES kandidātvalstīs (Ziemeļmaķedonijas Republikā, Serbijā, Turcijā), Islandē un Apvienotajā Karalistē, kā arī 17 Eiropas mēroga organizācijas, kas pārstāv sieviešu un meiteņu daudzveidību Eiropā.

Kopā mūsu mērķis ir izglītēt sabiedrību un ietekmēt Eiropas institūcijas attiecībā uz sieviešu cilvēktiesību nodrošināšanu, kā arī sieviešu un vīriešu līdztiesības veicināšanu.

PAPILDU RESURSI

Skenējiet!

 @EuropeanWomen

 @europeanwomenlobby

 EuropeanWomen

**IZBEIGSIM PATRIARHĀLO SISTĒMU UN ATTIEKSMI,
KAS GRAUJ CIENU PRET VISĀM SIEVIETĒM
UN APDRAUD SIEVIEŠU UN MEITENU DZĪVĪBAS!**

<https://www.womenlobby.org/>

European Women's Lobby, 2023. gada jūnijs

EUROPEAN WOMEN'S
LOBBY
EUROPEEN DES FEMMES